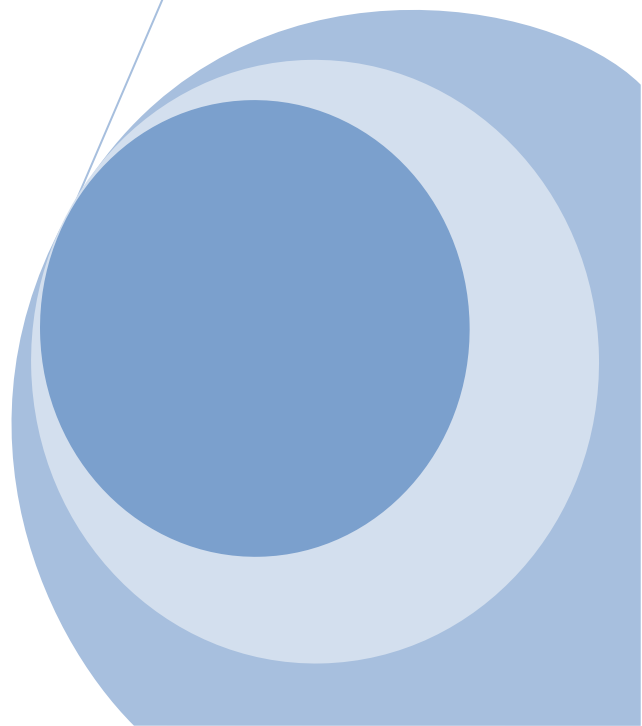

Plan i program dvogodišnje obuke pružaoca besplatne pravne pomoći u Bosni i Hercegovini

Prijedlog za razmatranje

Plan i program dvogodišnje obuke pružaoce besplatne pravne pomoći u Bosni i Hercegovini

(prijedlog)

Sadržaj

Uvod.....	3
Zaključci analize rezultata	5
Program obuke	5
Tehnički aspekti i metodologija	6
Specifične oblasti i teme obuke.....	7
Analiza rezultata – zbirni prikaz.....	9
Nacrt programa obuke.....	11
Sistem besplatne pravne pomoći	12
Prioritetne oblasti djelovanja sistema besplatne pravne pomoći.....	15
Vještine pružaoce besplatne pravne pomoći	19

Uvod

Bosna i Hercegovina je, u svojstvu članice Vijeća Europe, preuzela obavezu da svim svojim građanima osigura pravično i javno saslušanje u razumnom vremenskom roku i pred neovisnim sudom na način na koji je to određeno u Europskoj konvenciji o ljudskim pravima (Član 6.). U okviru te obaveze, Bosna i Hercegovina je dužna obezbjediti svim građanima jednak pristup pravdi što podrazumjeva postojanje tijela za pružanje besplatnih pravnih savjeta i pravne pomoći. Potreba i obaveza uspostave i unapređenja sistema besplatne pravne pomoći potcrtana je i u Strategiji reforme sektora pravde. Nažalost, do sada nije usvojen Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći na državnom nivou te je ova djelatnost zakonski regulirana samo u nekim dijelovima zemlje – u sedam kantona u Federaciji BiH, Brčko Distriktu i Republici Srpskoj. Nepostojanje krovnog zakona producira fragmentiranost ili odsustvo sistema besplatne pravne pomoći što za posljedicu ima neusklađenost standarda primjene besplatne pravne pomoći kako u opsegu rada postojećih agencija i organizacija tako i u njihovim zakonom reguliranim ingerencijama.

Za razliku od sudstva i tužilaštva čiji je rad reguliran i sistematiziran, agencije i organizacije za pružanje besplatne pravne pomoći operiraju izvan institucionalnih mreža i bez sistema institucionalne podrške što se posebno osjeti u domenu edukacije i unapređenja kapaciteta.

Svrha postojanja sistema besplatne pravne pomoći – osiguranje jednakog, efikasnog i potpunog pristupa pravdi svim građanima bez obzira na imovinsko stanje i obrazovanje – neće biti ostvarena ni na područjima gdje postoje zakonski preduvjeti ako agencije i organizacije koje se bave pružanjem besplatne pravne pomoći nisu kapacitirane, kompetentne i educirane za obavljanje svoje primarne djelatnosti. Budući da ta djelatnost po svojoj prirodi spada u advokatsku djelatnost potrebno je osigurati jednako efikasan pristup edukaciji pružatelja besplatne pravne pomoći u cilju izjednačavanja njihovih kompetencija s ostalim akterima pravosudnog sistema – posebno tužiteljima i advokatima.

Zakonski reguliran položaj centara/zavoda odnosno agencija za besplatnu pravnu pomoć podrazumjeva status samostalne upravne organizacije u okviru državne uprave odnosno tijela pri ministarstvima pravde. Budući da su uposlenici ovih agencija u pravilu državni službenici, njihova edukacija spada pod nadležnost Agencije za državnu službu (ADS). Međutim, imajući u vidu specifičnosti pravnog djelovanja pružatelja besplatne pravne pomoći, edukacija ADS-a nije u potpunosti adekvatna budući da je fokusirana na administrativne aspekte službe koji zadovoljavaju opće edukativne potrebe većine državnih službenika bez usmjerene specijalističke edukacije iz građanskog, krivičnog i procesnog prava kao i relevantnih međunarodnih instrumenata pravne zaštite. Izuzetak je Brčko distrikt u kojem

stručnu edukaciju pruža Pravosudna komisija Brčko Distrikta i gdje je Kancelarija za besplatnu pravnu pomoć integrirana kao dio pravosudnog sistema.

Unapređenje kvaliteta agencija za pružanje besplatne pravne pomoći neizostavan je korak u postizanju efikasnog pravnog sistema a kvalitet rada agencija direktno ovisi o sposobnostima i znanjima njihovih uposlenika – posebno pravnika koji direktno ili indirektno učestvuju u pravnim postupcima. Zadatak edukacije i usavršavanja pružatelja besplatne pravne pomoći dodatno je otežan fragmentiranom, neujednačenom i različitom pravnom regulativom u kantonima/entitetima što komplicira provođenje unificirane obuke i edukacije na cijelom području Bosne i Hercegovine. U cilju prevazilaženja ove prepreke pristupljeno je izradi analize edukativnih potreba kako vladinih tako i nevladinih agencija/organizacija za pružanje besplatne pravne pomoći.

Analiza sistema besplatne pravne pomoći koju je UNDP proveo 2011. godine pokazala je značajne institucionalne slabosti koje proizilaze iz različitosti ili odsustva zakonske regulative, različitog nivoa kadrovske, tehničke i institucionalne osposobljenosti te označila nedostatak edukacije kao ključnu prepreku razvoju efikasnog sistema posebno u kontrastu s organizacijom i nivoom edukacije i stručnog usavršavanja sudija, tužitelja i advokata.

Nekolicina nevladinih organizacija usmjerenih na ovu problematiku manifestira veoma razvijene kapacitete i osposobljenost kao rezultat orijentacije na stalnu edukaciju i treninge što može poslužiti kao pozitivan primjer i poticaj za ujednačavanje nivoa stručne usavršenosti ostalih agencija/organizacija.

Analizom procjene edukativnih potreba u okviru UNDP projekta identificirani su nedostaci postojećeg sistema, određene prioritetne oblasti obuke uposlenika direktno angažiranih na pružanju besplatne pravne pomoći te definiran metodološki okvir implementacije programa edukacije.

Na osnovu podataka prikupljenih putem upitnika za uposlenike/direktore agencija i organizacija određene su prioritetne potrebe za edukacijom iz konkretnih pravnih grana ali i potrebe za usavršavanjem uposlenika u oblastima društvenih odnosa i etike kao i dodatnih opštih tema te unapređenja vještina.

Metodologija je primarno fokusirana na pravnike odnosno direktne pružatelje besplatne pravne pomoći i formulirana kroz četiri faze: prikupljanje informacija, analiza podataka, izrada i razmatranje izvještaja i preporuka te kreiranje i implementacija programa obuke.

Zaključci analize rezultata

Na temelju analiziranih upitnika identificirane su različite edukacione potrebe ovisno o područjima pravne prakse kojima se agencije/organizacije bave i njihovom kadrovskom osposobljenošću i institucionalnoj podršci. Ono što je zajedničko odnosi se na usavršavanje i unapređenje vještina, tehnika i individualnih i timskih sposobnosti uposlenika. Posebno deficitarnim pokazuje se razvoj specifičnih vještina uposlenika za rad sa osjetljivim kategorijama stanovništva, kao što su maloljetnici, žrtve rata, žrtve nasilja u porodici, građani s niskim stepenom obrazovanja i sl. a upravo to su kategorije indicirane kao najčešći korisnici pravne pomoći.

Također, identificiran je nedostatak sredstava namjenjenih za stručnu edukaciju i usavršavanje što rezultira limitiranjem pristupa širem spektru radionica, treninga i programa edukacije. U većini slučajeva edukaciju pružaju nevladine organizacije kao i projekti pod pokroviteljstvom donatora ali izostaje institucionaliziran sistem unapređenja kapaciteta i znanja.

Analiza pokazuje i nedovoljan stepen poznavanja međunarodnih standarda i instrumenata za zaštitu ljudskih prava i sloboda kao i nizak stepen interesa za ove oblasti što indicira potrebu za posebnim fokusom na ove elemente odnosno na njihovu primjenjivost u lokalnom pravosudnom sistemu osobito u onim aspektima koji još uvijek nisu zakonski kodificirani u pravnom poretku Bosne i Hercegovine.

Program obuke

Konkretan program obuke treba biti kreiran i realiziran na dva nivoa: obuka za uposlenike s manje iskustva (novi uposlenici, uposlenici s kraćim radnim stažem) – početna obuka te stručno usavršavanje uposlenika s prethodnim iskustvom u formi kontinuirane obuke. Predmeti obje obuke trebaju obuhvatati obuku iz domena važeće domaće i međunarodne legislative kao i razvoj i usavršavanje vještina i kompetencija (konkretno vezanih za pravni proces kao i onih vezanih za svakodnevni rad s ranjivim društvenim kategorijama).

Primarni stručni kadar za realizaciju obuke predstavljaju stručnjaci iz pravosudne prakse budući da je većina agencija/organizacija istakla potrebe usavršavanja u vođenju pravnih procesa i primjenjivanju adekvatne legislative, psiholozi, socijalni radnici, etičari te eksperti iz oblasti ljudskih prava kao i kvalificirani treneri za razvijanje posebnih – tehničkih, socijalnih i radnih vještina. Program obuke treba za cilj imati objedinjavanje akademskog/teoretskog pristupa standardima i legislativi sa konkretnom pravosudnom praksom odnosno primjenom legislative u pravosudnom sistemu Bosne i Hercegovine. Kroz konkretne primjere i zadatke, učesnici će stupati u

međusobnu interakciju te interakciju s stručnjacima/voditeljima obuke koji će nadzirati njihov rad te razvijati sposobnosti primjene teoretskog znanja u praksi.

Od posebnog značaja za početnu obuku je poznavanje institucionalnog spektra organa (službi, ministarstava, servisa) i načina njihovog funkcioniranja te praksi i procedura postupanja. Kontinuirana obuka trebala bi biti koncipirana kao nadogradnja znanja o institucionalnom poretku i procedurama te eventualnim novim praksama i promjenama dosadašnjih obrazaca rada.

Program početne obuke trebao bi svakako sadržavati i edukaciju o ugroženim i ranjivim populacijama, njihovom položaju u društvu, društvenom kontekstu i socijalnim odnosima na bazi sveobuhvatnog uvoda u tematiku i praktičnih primjera eksperata u relevantnim oblastima na terenu. U sklopu kontinuirane obuke potrebno je uvođenje stalne evaluacije na bazi koje bi se odredila potreba za dodatnom edukacijom iz ove oblasti i dodatnog razvoja senzibiliteta za marginalizirane kategorije. Komplementarno, program bi obuhvatao module iz oblasti ljudskih prava i sloboda te međunarodnih i domaćih instrumenata i standarda zaštite s posebnim osvrtom na značaj međunarodnih standarda odnosno njihovu primjenu u domaćem pravosudnom sistemu. Posebna pažnja treba biti usmjerena na diskriminaciju i mehanizme zaštite od diskriminacije te proučavanje oblika diskriminacije kojima su najčešće izložene partikularne marginalizirane grupe.

Poslovna etika, vrijednosti i ciljevi institucija koje pružaju besplatnu pravnu pomoć te njihova uloga i značaj u pravosudnom sistemu u skladu s lokalnim i međunarodnim standardima zaštite prava predstavljaju popratni dio obuke na oba nivoa te ove teme trebaju biti predstavljene komplementarno i u kontinuitetu s ostalim aspektima obuke ali i koncipirane kao poseban uvodni modul.

Tehnički aspekti i metodologija

Obuku trebaju provoditi kvalificirani eksperti (iz domena teorije i prakse) uz korištenje modernih informacionih tehnologija na način da obuka bude prilagodljiva kako pojedinačnim agencijama/organizacijama i njihovim specifičnim okolnostima tako i procesnim, zakonskim i društvenim promjenama.

Evaluacija i analiza stanja, potreba i rezultata treba biti provođena u jednakim vremenskim intervalima. Agencije i organizacije čiji su uposlenici učesnici također trebaju uvesti ili ojačati vlastite interne mehanizme evaluacije kao i međusobne razmjene podataka kroz neformalne mreže u cilju kontinuiranog praćenja stanja u sektoru pružanja besplatne pravne pomoći kao i unapređenju kvaliteta rada partikularnih agencija/organizacija.

Struktura grupa polaznika unutar oba nivoa obuke (početni i kontinuirani) treba biti određena na bazi prethodnog znanja i iskustva. Pripravnici i uposlenici s manje od 3 godine radnog staža na poslovima pružanja besplatne pravne pomoći trebali bi sačinjavati jednu kategoriju dok bi drugu činili uposlenici s više radnog staža i iskustva. Nadalje, grupe polaznika ne bi trebale prelaziti 20 učesnika u cilju što kvalitetnijeg rada unutar grupe te obezbjeđenja dostatnog vremena za individualni rad eksperata sa svakim od učesnika tokom trajanja obuke. U okviru navedene strukture, svi polaznici će pohađati obavezne i fakultativne module. Na bazi analize edukativnih potreba, vještine zastupanja, analize i pravnog komuniciranja te rad sa strankama činile bi obavezne module za sve polaznike dok bi posebne pravne oblasti činile fakultativne module koje bi polaznici birali u skladu s vlastitim potrebama uz preporuku direktora odnosno rukovodioca.

Specifične oblasti i teme obuke

Analiza upitnika je pokazala da je neophodno pripremiti plan i program obuke iz slijedećih prioritetnih oblasti:

Krivično pravo:

- Istraga – uloga stranaka i ovlaštenih lica u istražnom postupku
- Istražni postupak – tok istrage i prikupljanje dokaza, razlikovanje stepena sumnje
- Prigovori kod podizanja optužnice
- Osumnjičeni i branilac u istrazi
- Glavni pretres
- Dokazni postupak
- Opšte odredbe o krivičnoj odgovornosti, kaznama, izvršenje kazni, posljedice i brianje osude
- Redovni i vanredni pravni lijekovi
- Oduzimanje imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom
- Krivična djela protiv slobode i prava građana
- Krivična djela protiv imovine
- Krivični postupak prema maloljetnicima
- Zaštita, amnestija i pomilovanje

Građansko pravo:

- Pripremni postupak i pripremno ročište
- Podnošenje tužbe i sadržaj
- Glavna rasprava
- Redovni i vanredni pravni lijekovi
- Porodični zakon
- Zakon o zaštiti nasilja u porodici
- Brakorazvodni postupci
- Zakoni iz oblasti radnih odnosa
- Zakoni o osnovnim svojinsko-pravnim odnosima

- Zakoni iz oblasti zdravstvenog i penzionog osiguranja
- Zakoni iz oblasti socijalne zaštite i osiguranja
- Zakon o ravnopravnosti spolova
- Naknada štete
- Medijacija

Izvršni postupak

- izvršna i vjerodostojna isprava
- izvršenje radi naplate novčanog potraživanja
- izvršenje nad pokretnim stvarima
- izvršenje nad nepokretnim stvaima
- izvršenje ostalih nenovčanih potraživanja
- pravni lijekovi

Vanparnični postupak

- uređenje ličnih stanja
- uređenje porodičnih odnosa
- uređenje imovinskih odnosa
- uređenje drugih vanparničnih stvari
- Zakon o nasljeđivanju

Međunarodni standardi

- Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima
- Konvencija o zaštiti ljudskih prava
- Međunarodna povelja o civilnim i političkim pravima
- Preporuke Vijeća evrope o pravu na pristup sudu i besplatnoj pravnoj pomoći (nabrojati)
- Konvencija o političkim pravima žena
- Deklaracija o zabrani nasilja nad ženama
- Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima
- Konvencija o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena / CEDAW/
- Zakon o zabrani diskriminacije

Opšte teme i vještine:

- Deontologija
- Organizaciona struktura pravosudnih institucija
- Principi nezavisnosti i nepristrasnosti
- Sistem besplante pravne pomoći u BiH
- Komunikacija u sudnici
- Objektivno iznošenje mišljenja i ideja
- Sposobnost reagovanja u trenutku
- Direktno i unakrsno ispitivanje - postavljanje ciljanih pitanja u svrhu postizanja željenog cilja
- Sposobnost djelovanja u konfliktim situacijama na otovoren, pošten i pozitivan način
- Sposobnost prepoznavanja situacija koje impliciraju pitanja iz oblasti jednakosti spolova i postupanja

- Sposobnost izvođenja specifičnih zaključaka iz opštih opservacija (deduktivno zaključivanje)
- Sposobnost izvođenja generalnog zaključka iz niza specifičnih činjenica (induktivno zaključivanje)
- Razmatranje podataka s ciljem razumijevanja međusobne povezanosti i odnosa
- Sposobnost sumiranja činjenica i dokaza
- Sposobnost analize različitih mišljenja, dokaza i donošenja objektivne odluke
- Sposobnost tumačenja finansijskih i revizorskih dokumenta i izvještaja

Oblast društvenih odnosa i etike

- Etički kodeks državnih službenika
- Kodeks advokatske etike
- Sistemi besplatne pravne pomoći u razvijenim zemljama (komparativna praksa)
- Nivo samouvjerenosti
- Savjesnost. Sposobnost timskog i samostalnog rada
- Sposobnost rada u uslovima stresa

Analiza rezultata – zbirni prikaz

A. Zakonski propisi i regulativa	
Krivična oblast	Krivična djela protiv braka i obitelji
	Krivična djela protiv života i tijela
	Krivična djela protiv časti i ugleda
	Krivična djela protiv slobode prava građana
	Krivična djela protiv entiteta
	Priprema odbrane; Zastarjelost; Amenstija; Postupci prema maloljetnicima; Sporazum o krivici; Zakon o zaštiti nasilja u porodici Zakon o kretanju i boravku stranaca i azilu
Građanska oblast: procesni zakoni	Zakon o parničnom postupku
	Zakon o izvršnom postupku
	Zakon o vanparničnom postupku
Građanska oblast: posebni materijalni zakoni	1. Porodični zakon <ul style="list-style-type: none"> - Brakorazvodni postupci - Alimentacija;
	1. Imovinsko pravni odnosi 2. Nakanda štete;

	<p>4. Radni odnosi - diskriminacija pri zapošljavanju</p> <p>5. Zakoni iz oblasti penziono-invalidskog osiguranja i socijalne zaštite</p> <p>6. Zakon o zabrani diskriminacije (diskriminacija nad Romima)</p> <p>7. Međunarodna pravna pomoć</p>	
B. Vještine zastupanja, analize i pravnog komuniciranja, i rad sa strankama		
Oratorske vještine		
Induktivno i deduktivno rezonovanje, ocjena činjenica i dokaza, razvijanje intelektualnih vještina, sposobnost prilagođavanja, komunikacija s klijentima		
Rad sa maloljetnicima		
Rad pod pritiskom		
Sposobnost pregovaranja		
Posebna pitanja za direktore koja daju opće informacije o agencijama/organizacijama		
Ključni zadaci pravnika zaposlenih u agenciji/organizaciji	Zastupanje na sudu	
	Zastupanje pred Evropskim sudom za ljudska prava	
	Pružanje pravnih savjeta	
	Posredovanje u pravnim slučajevima	
	Saradnja sa drugim organizacijama	
	Pisanje podnesaka	
	Pravno informisanje	
Kako pravnici zaposleni u agenciji/organizaciji stiču znanje na poslu	Seminari	25%(7 odgovora)
	Nadzor	7.1%(2 dgovora)
	Od drugih kolega	7.1%(2 dgovora)
	Koriste biblioteku	7.1%(2 dgovora)
	Uče na vlastitim greškama	7.1%(2 dgovora)
	Formalne instrukcije	7.1%(2 dgovora)
	Drugo	7.1%(2 dgovora)

Nacrt programa obuke

Napomene o realizaciji obuke

Na osnovu nacrt dokumenta „Procjena edukativnih potreba pružaoca besplatne pravne pomoći“ koji predstavlja izvod iz šireg dokumenta, pod nazivom „Izvještaj o procjeni kapaciteta pružaoca besplatne pravne pomoći“, može se napraviti gruba procjena da sistem besplatne pravne pomoći u Bosni i Hercegovini, uključujući i nevladin sektor, obuhvata najviše 100 uposlenika koji su nosioci funkcije pružaoca besplatne pravne pomoći.

Za sve zasebne module predviđena je obuka u trajanju od dva (2) dana. U ovoj početnoj fazi, koja predstavlja prvi ozbiljniji napor da se uspostavi cjelovit sistem stručnog usavršavanja pružaoca besplatne pravne pomoći, predlaže se centralizirani pristup obuci koji će omogućiti dodatno umrežavanje i osnaživanje ove specifične ciljne grupe.

Za početnu fazu obuke preporučuje se metod **formalnog treninga**, i to u punom kapacitetu koji podrazumijeva **predavanja, studije slučajeva, simulacije, grupni rad i grupne diskusije, video prezentacije i učenje na daljinu**. Formalni trening je usmjeren na učesnika, tj. usmjeren je na prenos znanja, koncepata, vještina i tehnika većim grupama radi njihovog obrazovanja i usavršavanja, što je u ovom trenutku i dominantna potreba pružaoca besplatne pravne pomoći u Bosni i Hercegovini. Stabilno i izbalansirano uvećavanje znanja, što formalni trening nesumnjivo pruža, zahtjeva predavače koji posjeduju autoritet koji, u ovim slučajevima, najčešće dolazi sa pozicija vrhunskih stručnjaka – praktičara u predmetnim oblastima. Dodatne prednosti ovog metoda uključuju relativno laku pripremu alata neophodnih za obuku, poput sadržaja, slajdova i video materijala, kao i mogućnost da se kroz primjenu grupnog rada, sadržaj bolje prilagodi pojedincima.

Naravno, u pripremi formalnog treninga pažnja se mora obratiti i na njegove eventualne nedostatke, koji se ponajviše odnose na značajnu ovisnost kvaliteta treninga o predavaču, tj. njegovoj motiviranosti i stilu, poznavanju teme, ali i posjedovanju vještina kojima „podize“ atmosferu i drži pažnju svih učesnika.

Pored navedenog, u fazi finalne evaluacije programa preporučuje se i uvođenje dodatnog modula za rukovodioce vladinih i nevladinih organizacija koje trenutno djeluju u sistemu besplatne pravne pomoći koji će predstaviti i preporučiti i druge metode treninga, poput **treninga na poslu** (usmjerenog na zadatke), **akcionog treninga** (usmjerenog na problem), te **procesnog treninga** (usmjerenog na proces). Polazna pretpostavka na kojoj se temelji ova preporuka odnosi se na mogućnost da iskustva dvogodišnjeg programa obuke jasno ukažu na potrebu za primjenom pomenutih savremenijih metoda, ali i stvore potrebnu volju kod ključnih aktera, ponajprije rukovodilaca, da se takve metode i primjene.

Sistem besplatne pravne pomoći

Oblast	Besplatna pravna pomoć
Podoblasti/ teme	Definicija. Historija. Pokreti za besplatnu pravnu pomoć. Modeli besplatne pravne pomoći. Komparativni pregled svjetskih i evropskih modela besplatne pravne pomoći.
Metodologija	Predavanje. Rad u grupama. Grupna diskusija.
Broj učesnika	20 - 30
Trener	Stručnjak iz oblasti javnog prava i međunarodnog prava
Napomena	
Status	<ul style="list-style-type: none"> • Obavezan • Obavezan za početnike • Fakultativan za uposlenike s više radnog staža

Oblast	Besplatna pravna pomoć
Podoblasti/ teme	Međunarodni standardi u oblasti besplatne pravne pomoći. Međunarodni informacijski resursi u oblasti besplatne pravne pomoći.
Metodologija	Predavanje. Rad u grupama. Grupna diskusija.
Broj učesnika	30
Trener	Stručnjak iz oblasti međunarodnog prava
Napomena	
Status	<ul style="list-style-type: none"> • Obavezan • Obavezan za početnike • Fakultativan za uposlenike s više radnog staža

Oblast	Besplatna pravna pomoć
Podoblasti/ teme	Nacionalni ustavno-pravni okvir za pružanje besplatne pravne pomoći. Uporedni pregled zakonskih i podzakonskih rješenja u oblasti besplatne pravne pomoći. Uloga i značaj nevladinih organizacija u sistemu besplatne pravne pomoći.
Metodologija	Predavanje. Rad u grupama. Grupna diskusija.
Broj učesnika	30
Trener	Stručnjak iz oblasti ustavnog i javnog prava
Napomena	
Status	<ul style="list-style-type: none"> • Obavezan • Obavezan za početnike • Fakultativan za uposlenike s više radnog staža

Oblast	Ljudska prava
Podoblasti/ teme	Međunarodni standardi ljudskih prava. Ustavno – zakonodavni okvir za zaštitu ljudskih prava u Bosni i Hercegovini. Nacionalni mehanizmi zaštite ljudskih prava. Zabrana diskriminacije. Ravnopravnost spolova.
Metodologija	Predavanje. Rad u grupama. Grupne diskusije. Studija slučaja. Simulacije.
Broj učesnika	20 - 30
Trener	Stručnjak iz međunarodnog i ustavnog prava, te ljudskih prava
Napomena	Rad u ovoj oblasti zahtjeva da se naročita pažnja posveti međunarodnim dokumentima koji su izričito utvrđeni i Aneksom 1. Ustava Bosne i Hercegovine, od Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda do Konvencije o eliminaciji svih

	oblika diskriminacije žena. Pored nacionalnih mehanizama koji se bave ljudskim pravima uopšte, potrebno je obraditi i specifične mehanizme poput državnih i entitetskih agencija za ravnopravnost spolova.
Status	<ul style="list-style-type: none"> • Obavezan • Obavezan za početnike • Fakultativan za uposlenike s više radnog staža

Oblast	Ljudska prava
Podoblasti/ teme	Stanje ljudskih prava u Bosni i Hercegovini. Pregled zvaničnih nacionalnih izvještaja, međunarodnih izvještaja i izvještaja organizacija civilnog društva.
Metodologija	Predavanje. Rad u grupama. Grupna diskusija.
Broj učesnika	20 - 30
Trener	Stručnjak iz međunarodnog prava i ljudskih prava
Napomena	Godišnji izvještaji o stanju ljudskih prava u Bosni i Hercegovini u izdanju Centra za ljudska prava Univerziteta u Sarajevu (izdanje iz 2008. i 2011. godine) mogu poslužiti kao osnov za razvoj i pripremu ovog modula obuke.
Status	<ul style="list-style-type: none"> • Obavezan • Obavezan za početnike • Fakultativan za uposlenike s više radnog staža

Prioritetne oblasti djelovanja sistema besplatne pravne pomoći

Oblast	Krivično pravo
Podoblasti/ teme	Krivični postupak. Istraga i istražni postupak. Osumnjičeni i branilac u istrazi. Optužnica. Zakonitost dokaza. Skraćeni krivični postupak.
Metodologija	Predavanje. Studija slučaja. Rad u grupama. Grupna diskusija. Simulacija.
Broj učesnika	20 - 30
Trener	Stručnjak/praktičar iz oblasti krivičnog prava
Napomena	Na osnovu analize potreba, od velikog je značaja da obuka u ovom segmentu obradi i pitanja kao što su tehnika pripreme odbrane i izrade žalbe; zastarjelost; amnestija; sporazum o priznanju krivnje; Kod simulacija se preporučuje korištenje predmeta iz oblasti krivičnih djela protiv života i tijela, časti i ugleda, slobode prava građana i entiteta.
Status	<ul style="list-style-type: none"> • Obavezan • Obavezan za početnike • Fakultativan za uposlenike s više radnog staža

Oblast	Krivično pravo
Podoblasti/ teme	Krivični postupak u slučajevima nasilja u porodici i maloljetničke delinkvencije
Metodologija	Predavanje. Studija slučaja. Rad u grupama. Grupna diskusija. Simulacija.

Broj učesnika	20 - 30
Trener	Stručnjak/praktičar iz oblasti krivičnog prava
Napomena	Osnov za rad u ovoj oblasti je postojeća zakonska regulativa iz oblasti zaštite od nasilja u porodici, te zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku, kao i međunarodni standardi u ovoj oblasti.
Status	<ul style="list-style-type: none"> • Obavezan • Obavezan za početnike • Fakultativan za uposlenike s više radnog staža

Oblast	Građansko pravo (procesni zakoni)
Podoblasti/ teme	Pripremni postupak i pripremno ročište. Podnošenje tužbe i sadržaj. Glavna rasprava. Redovni i vanredni pravni lijekovi. Izvršni i vanparnični postupak. Žalbeni postupak.
Metodologija	Predavanje. Studija slučaja. Grupna diskusija.
Broj učesnika	20 - 30
Trener	Stručnjak/praktičar iz oblasti građanskog prava
Napomena	<p>Osnov za rad predstavlja analiza i tumačenje važećih zakonskih rješenja u oblasti parničnog, izvršnog i vanparničnog postupka. Pažnja se posvećuje i temama kao što su prethodni postupak, alternativno rješavanje sporova, dokazi i mjere osiguranja.</p> <p>Pitanja od posebnog interesa u ovim podoblastima uključuju: izvršnu i vjerodostojnu ispravu; izvršenje radi naplate novčanog potraživanja, izvršenje nad pokretnim stvarima; izvršenje nad nepokretnim stvarima; izvršenje ostalih nenovčanih potraživanja. Zatim, uređenje ličnih stanja i porodičnih odnosa, te imovinskih odnosa, u sklopu vanparničnog postupka, kao i ostavinski postupak.</p>

Status	<ul style="list-style-type: none"> • Obavezan • Obavezan za početnike • Fakultativan za uposlenike s više radnog staža
--------	---

Oblast	Građansko pravo
Podoblasti/ teme	Imovinsko-pravni odnosi. Zdravstveno i penziono osiguranje. Socijalna zaštita i osiguranje.
Metodologija	Predavanje. Studija slučaja. Grupna diskusija.
Broj učesnika	20 - 30
Trener	Stručnjak/praktičar iz oblasti građanskog prava
Napomena	
Status	<ul style="list-style-type: none"> • Obavezan • Obavezan za početnike • Fakultativan za uposlenike s više radnog staža

Oblast	Porodično pravo
Podoblasti/ teme	Uporedni pregled zakonskih i podzakonskih rješenja u oblasti porodičnog prava u BiH. Zaštita od nasilja u porodici. Brakorazvodni postupci.
Metodologija	Predavanje. Studija slučaja. Grupna diskusija.
Broj učesnika	20 - 30
Trener	Stručnjak/praktičar iz oblasti porodičnog prava
Napomena	U okviru ovih podoblasti naročito se zahtjeva tumačenje i analiza primjene zakonskih rješenja koja se odnose na zaštitu od nasilja u porodici , ali i zabranu

	diskriminacije, te ostavinski postupak. Pored toga, pažnju zahtjeva i tema izdržavanja i imovinskih odnosa bračnih partnera.
Status	<ul style="list-style-type: none"> • Obavezan • Obavezan za početnike • Fakultativan za uposlenike s više radnog staža

Oblast	Radno pravo
Podoblasti/ teme	Prava radnika. Uporedni pregled zakonskih i podzakonskih rješenja iz oblasti radnih odnosa u BiH. Diskriminacija pri zapošljavanju.
Metodologija	Predavanje. Studija slučaja. Grupna diskusija.
Broj učesnika	20 - 30
Trener	Stručnjak/praktičar iz oblasti radnog prava
Napomena	Ova oblast obuhvata i širok spektar tema koje uključuju i pitanja radnog staža , ali i penzijskog i staža osiguranja , zatim teme kao što su otkaz ugovora i vraćanje na rad, tj. u službu.
Status	<ul style="list-style-type: none"> • Obavezan • Obavezan za početnike • Fakultativan za uposlenike s više radnog staža

Vještine pružaoca besplatne pravne pomoći

Oblast	Socijalne/Profesionalne vještine
Podoblasti	Komunikacijske vještine
Metodologija	Predavanje. Simulacija. Grupna diskusija.
Broj učesnika	10 - 15
Trener	Psiholog. Komunikolog. /Ili VSS društvenog smjera sa iskustvom u predmetnoj temi.
Napomena	Verbalna i neverbalna komunikacija, aktivno slušanje, parafraziranje i rezimiranje, "ja" poruke, neprocjenjivanje sugovornika/ce
Status	<ul style="list-style-type: none"> • Obavezan • Obavezan za početnike • Fakultativan za uposlenike s više radnog staža

Oblast	Socijalne/Profesionalne vještine
Podoblasti	Komunikacija sa korisnicima usluga
Metodologija	Predavanje. Simulacija. Grupna diskusija.
Broj učesnika	10 - 15
Trener	Psiholog. Komunikolog. /Ili VSS društvenog smjera sa iskustvom u predmetnoj temi.
Napomena	Vještine vođenja razgovora, priprema razgovora, otvorena pitanja, empatija, diskrecija i ugovor o diskreciji
Status	<ul style="list-style-type: none"> • Obavezan • Obavezan za početnike • Fakultativan za uposlenike s više radnog staža

Oblast	Socijalne/Profesionalne vještine
Podoblasti	Javni nastup i javna prezentacija.
Metodologija	Predavanje. Simulacija. Grupna diskusija.
Broj učesnika	10 - 15
Trener	Psiholog. Komunikolog. /Ili VSS društvenog smjera sa iskustvom u predmetnoj temi.
Napomena	Ključni faktori prezentacije i javnog nastupa. Verbalna i neverbalna komunikacija u prezentaciji. Eliminiranje barijera. Trema i nošenje sa tremom. Vizuelni elementi u prezentaciji. Struktura prezentacije. Priprema. Publika. Cilj.
Status	<ul style="list-style-type: none"> • Obavezan • Obavezan za početnike • Fakultativan za uposlenike s više radnog staža

Oblast	Socijalne/Profesionalne vještine
Podoblasti	Prezentacija u pravnim postupcima (na sudu)
Metodologija	Predavanje. Simulacija. Grupna diskusija.
Broj učesnika	10 - 15
Trener	Psiholog. Komunikolog. /Ili VSS društvenog smjera sa iskustvom u predmetnoj temi.
Napomena	Priprema sadržaja prezentacije (jezička preciznost, sažimanje, isticanje cilja i argumenata), izgled, ton, držanje
Status	<ul style="list-style-type: none"> • Obavezan • Obavezan za početnike • Fakultativan za uposlenike s više radnog staža

Oblast	Socijalne/Profesionalne vještine
Podoblasti	Upravljanje konfliktom.
Metodologija	Predavanje. Simulacija. Grupna diskusija.
Broj učesnika	10 - 15
Trener	Psiholog. Komunikolog. /Ili VSS društvenog smjera sa iskustvom u predmetnoj temi.
Napomena	Izvori konflikta. Tipovi i faze konflikta. Analiza komunikacije u konfliktnim situacijama. Emocije u konfliktu. Upravljanje konfliktom. Medijacija u konfliktu.
Status	<ul style="list-style-type: none"> • Obavezan • Obavezan za početnike • Fakultativan za uposlenike s više radnog staža

Oblast	Socijalne/Profesionalne vještine
Podoblasti	Informacijska pismenost. Strategije istraživanja i pretraživanja informacija.
Metodologija	Predavanje. Simulacija. Grupna diskusija.
Broj učesnika	10 - 15
Trener	Bibliotekar. Informatolog. /Ili VSS društvenog smjera sa iskustvom u predmetnoj temi.
Napomena	Analiza informacijskih potreba. Identifikacija informacija koje su ključne za rješenje problema. Pronalaženje informacija. Upotreba informacija. Vrednovanje informacija (ocjenjivanje pouzdanosti i vjerodostojnosti informacija). Primjena efikasnih strategija pretraživanja informacija..
Status	<ul style="list-style-type: none"> • Obavezan • Obavezan za početnike • Fakultativan za uposlenike s više radnog staža

Oblast	Socijalne/Profesionalne vještine
Podoblasti	Kritičko mišljenje. Zaključivanje.
Metodologija	Predavanje. Simulacija. Grupna diskusija.
Broj učesnika	10 - 15
Trener	Psiholog. Komunikolog. /Ili VSS društvenog smjera sa iskustvom u predmetnoj temi.
Napomena	Sposobnost izvođenja specifičnih zaključaka iz opštih opservacija (deduktivno zaključivanje). Sposobnost izvođenja generalnog zaključka iz niza specifičnih činjenica (induktivno zaključivanje). Razmatranje podataka s ciljem razumijevanja međusobne povezanosti i odnosa. Sposobnost sumiranja činjenica i dokaza. Sposobnost analize različitih mišljenja, dokaza i donošenja objektivne odluke. Podsticanje i prekidanje u razgovoru – otvorena pitanja.
Status	<ul style="list-style-type: none"> • Obavezan • Obavezan za početnike • Fakultativan za uposlenike s više radnog staža

Oblast	Socijalne/Profesionalne vještine
Podoblasti	Rad sa različitim starosnim grupama. Međugeneracijsko razumijevanje. Međugeneracijsko komuniciranje.
Metodologija	Predavanje. Simulacija. Grupna diskusija.
Broj učesnika	10 - 15
Trener	Psiholog. Komunikolog. /Ili VSS društvenog smjera sa iskustvom u predmetnoj temi.
Napomena	Unutar generacijsko i inter generacijsko razumijevanje. Predodžbe. Predrasude. Stereotipi. Motivacija za stvaranje međusobnih odnosa. Aktivno slušanje. Dijalog. Analiza iskustava različitih dobnih skupina. Priprema i korištenje prilagođenih (jezički,semantički) pitanja prema dobnoj

	skupini.
Status	<ul style="list-style-type: none"> • Obavezan • Obavezan za početnike • Fakultativan za uposlenike s više radnog staža

Oblast	Socijalne/Profesionalne vještine
Podoblasti	Društvena odgovornost pružaoce besplatne pravne pomoći.
Metodologija	Predavanje. Simulacija. Grupna diskusija.
Broj učesnika	10 - 15
Trener	Psiholog. Komunikolog. /Ili VSS društvenog smjera sa iskustvom u predmetnoj temi.
Napomena	Društvene vrijednosti besplatne pravne pomoći. Odgovornost pojedinca. Lične vrijednosti i njihova integracija u sistem pomoći. Definiranje pojedinačne odgovornosti za birana ponašanja. Lične odgovornosti i odgovornosti i nstitucije.
Status	<ul style="list-style-type: none"> • Obavezan • Obavezan za početnike • Fakultativan za uposlenike s više radnog staža

Oblast	Socijalne/Profesionalne vještine
Podoblasti	Stavovi, predrasude i stereotipi.
Metodologija	Predavanje. Simulacija. Grupna diskusija.
Broj učesnika	10 - 15
Trener	Psiholog. Komunikolog. /Ili VSS društvenog smjera sa iskustvom u predmetnoj temi.

Napomena	Formiranje stavova, prepoznavanje predrasuda, oslobađanje od predrasuda.
Status	<ul style="list-style-type: none"> • Obavezan • Obavezan za početnike • Fakultativan za uposlenike s više radnog staža

Oblast	Socijalne/Profesionalne vještine
Podoblasti	Stres. Nošenje sa stresom. Stres na poslu.
Metodologija	Predavanje. Simulacija. Grupna diskusija.
Broj učesnika	10 - 15
Trener	Psiholog. Komunikolog. /Ili VSS društvenog smjera sa iskustvom u predmetnoj temi.
Napomena	Stres. Pojavni oblici stresa. Reakcija na stres. Emocionalne reakcije. Tjelesne reakcije. Kognitivne reakcije. Ponašajne reakcije. Suočavanje sa stresom. Razrješavanje stresne situacije. Distinkcija stres/stresor. Stres kao izgovor.
Status	<ul style="list-style-type: none"> • Obavezan • Obavezan za početnike • Fakultativan za uposlenike s više radnog staža

Oblast	Socijalne/Profesionalne vještine
Podoblasti	Upravljanje vremenom (Time Management)
Metodologija	Predavanje. Simulacija. Grupna diskusija.
Broj učesnika	10 - 15
Trener	VSS društvenog smjera sa iskustvom u predmetnoj temi.

Napomena	Organizacija aktivnosti u okviru raspoloživog vremena. Dijeljenje vremena na učinkovit način na pojedinačne aktivnosti/radne zadatke. Uspostavljenje prioriteta. Odgađanje. Uspostavljanje hijerarhije važnosti zadataka. Multitasking. Uređivanje odnosa sa radnom okolinom.
Status	<ul style="list-style-type: none"> • Obavezan • Obavezan za početnike • Fakultativan za uposlenike s više radnog staža

Oblast	Socijalne/Profesionalne vještine
Podoblasti	Rad sa osjetljivim kategorijama stanovništva, kao što su maloljetnici, žrtve rata, žrtve nasilja u porodici, građani s niskim stepenom obrazovanja
Metodologija	Predavanje. Simulacija. Grupna diskusija.
Broj učesnika	10 - 15
Trener	VSS društvenog smjera sa iskustvom u predmetnoj temi.
Napomena	Psihološki aspekti rada sa ranjivim grupama. Princip nediskriminacije i princip neugrožavanja. Senzibilizacija za rad sa ranjivim grupama. Principi (podrške) dobrobiti, sigurnosti i zaštite integriteta. Jezička prilagodljivost
Status	<ul style="list-style-type: none"> • Obavezan • Obavezan za početnike • Fakultativan za uposlenike s više radnog staža

Oblast	Socijalne/Profesionalne vještine
Podoblasti	Direktno i unakrsno ispitivanje. Postavljanje ciljanih pitanja u svrhu postizanja željenog cilja.
Metodologija	Predavanje. Simulacija. Grupna diskusija.

Broj učesnika	10 - 15
Trener	Advokat. Nosilac pravosudne ifunmkcije. / Ili VSS društvenog smjera sa iskustvom u predmetnoj temi.
Napomena	Analiza načina utvrđivanja istine - modela sučeljavanja dvije suprotstavljene stranke koje izvode svoje dokaze. Svrhovitost pitanja. Izvođenje zaključaka.
Status	<ul style="list-style-type: none"> • Obavezan • Obavezan za početnike • Fakultativan za uposlenike s više radnog staža

Oblast	Socijalne/Profesionalne vještine
Podoblasti	Emocije i poslovno okruženje
Metodologija	Predavanje. Simulacija. Grupna diskusija.
Broj učesnika	10 - 15
Trener	Psiholog. / Ili VSS društvenog smjera sa iskustvom u predmetnoj temi.
Napomena	Subjektivnost i objektivnost. Princip neutralnosti. Razumijevanje emocija. Građenje odnosa. Lični odnosi unutar kolektiva. Kontrola emocija – nošenje sa emocijama.
Status	<ul style="list-style-type: none"> • Obavezan • Obavezan za početnike • Fakultativan za uposlenike s više radnog staža

Oblast	Socijalne/Profesionalne vještine
Podoblasti	Komunikacija i podrška maloljetnoj djeci u situacijama rješavanja skrbništva.

Metodologija	Predavanje. Simulacija. Grupna diskusija.
Broj učesnika	10 - 15
Trener	Psiholog. / Ili VSS društvenog smjera sa iskustvom u predmetnoj temi.
Napomena	Priprema vođenog razgovora (intervjua) o objektivnoj situaciji (zbog koje se određuje skrbništvo). Naglašavanje cilja razgovora, značaj otvorenih pitanja (bez sugestija), ispitivanje potreba, analiza stanja, objektivnost nalaza.
Status	<ul style="list-style-type: none"> • Obavezan • Obavezan za početnike • Fakultativan za uposlenike s više radnog staža

Oblast	Socijalne/Profesionalne vještine
Podoblasti	Komunikacija sa mladima koji pokazuju društveno neprihvatljiva ponašanja.
Metodologija	Predavanje. Simulacija. Grupna diskusija.
Broj učesnika	10 - 15
Trener	Psiholog. / Ili VSS društvenog smjera sa iskustvom u predmetnoj temi.
Napomena	Vještine razgovora bez procjenjivanja i etiketiranja. Otvorena pitanja za opisni pristup problemu. Propitivanje ciljeva i želja ka promjeni ponašanja, koja su željena ponašanja, koraci ka ostvarenju ciljeva. Pogodbeni ugovor.
Status	<ul style="list-style-type: none"> • Obavezan • Obavezan za početnike • Fakultativan za uposlenike s više radnog staža

Oblast	Rodna ravnopravnost
Podoblasti	Podizanje svijesti o rodnoj ravnopravnosti.
Metodologija	Interaktivno predavanje. Grupne vježbe. Plenarna diskusija.
Broj učesnika	10 – 15
Trener	VSS društvenog smjera sa iskustvom u predmetnoj temi.
Napomena	Analiza rodne (ne)ravnopravnosti u BiH kroz analizu dnevnih medija. Pregled statističkih pokazatelja rodne (ne)ravnopravnosti u svim segmentima profesionalnog i privatnog života u BiH. Upoznavanje sa osnovama terminologije rodne ravnopravnosti.

Oblast	Rodna ravnopravnost
Podoblasti	Rodna analiza.
Metodologija	Interaktivno predavanje. Grupne vježbe. Plenarna diskusija.
Broj učesnika	10 – 15 (za sve treninge 6 sati treninga, tj. 8 sa pauzama u jednom danu, a za grupu od 15-20, dva dana)
Trener	VSS društvenog smjera sa iskustvom u predmetnoj temi.
Napomena	Uvod u osnovne korake rodne analize. Vještine rodne analize institucije-organizacije. Vještine rodne analize procesa rada. Šta raditi sa rezultatima rodne analize?

Oblast	Rodna ravnopravnost
Podoblasti	Integrisanje pitanja rodne ravnopravnosti u svakodnevni rad pružaoce besplatne pravne pomoći.
Metodologija	Interaktivno predavanje. Grupne vježbe. Plenarna diskusija.
Broj učesnika	10 – 15 (za sve treninge 6 sati treninga,tj. 8 sa pauzama u jednom danu, a za grupu od 15-20,dva dana)
Trener	VSS društvenog smjera sa iskustvom u predmetnoj temi.
Napomena	Integrisanje rodne ravnopravnosti u procese planiranja i implementacije besplatne pravne pomoći. Kako razviti rodno senzitivne indikatore? Rodna ravnopravnost u praćenju i evaluaciji rada. Kako obezbjediti da rodna ravnopravnost ne bude mrtvo slovo na papiru?

Oblast	Medijacija
Podoblasti	Uvod u medijaciju.
Metodologija	Interaktivno predavanje. Grupne vježbe. Plenarna diskusija.
Broj učesnika	10 – 15 (za sve treninge 6 sati treninga,tj. 8 sa pauzama u jednom danu, a za grupu od 15-20,dva dana)
Trener	VSS društvenog smjera sa iskustvom u predmetnoj temi.
Napomena	Postavljanje pravila. Uzimanje izjave o problemu. Prikupljanje informacija o događaju koji je predmetom medijacije. Identifikacija problema.

Oblast	Medijacija
Podoblasti	Medijacija. Pregovaračke taktike. Postizanje dogovora.
Metodologija	Interaktivno predavanje. Grupne vježbe. Plenarna diskusija.
Broj učesnika	10 – 15 (za sve treninge 6 sati treninga,tj. 8 sa pauzama u jednom danu, a za grupu od 15-20,dva dana)
Trener	VSS društvenog smjera sa iskustvom u predmetnoj temi.
Napomena	Usklađivanje interesa vs. Određivanje pravne pozicije. Pregovori. Postizanje dogovora.

Oblast	Medijacija
Podoblasti	Medijacija u imovinsko-pravnim odnosima fizičkih i pravnih lica
Metodologija	Interaktivno predavanje. Grupne vježbe. Plenarna diskusija.
Broj učesnika	10 – 15 (za sve treninge 6 sati treninga,tj. 8 sa pauzama u jednom danu, a za grupu od 15-20,dva dana)
Trener	VSS društvenog smjera sa iskustvom u predmetnoj temi.
Napomena	Medijacija u imovinsko-pravnim odnosima fizičkih i pravnih lica. Koraci u procesu medijacije. Struktura postupka. Razrješenje spora.

Oblast	Medijacija
Podoblasti	Medijacija u porodičnim sporovima
Metodologija	Interaktivno predavanje. Grupne vježbe. Plenarna diskusija.
Broj učesnika	10 – 15 (za sve treninge 6 sati treninga,tj. 8 sa pauzama u jednom danu, a za grupu od 15-20,dva dana)
Trener	VSS društvenog smjera sa iskustvom u predmetnoj temi.
Napomena	Medijacija u porodičnim sporovima. Koraci u procesu medijacije. Struktura postupka. Razrješenje spora.

Oblast	Medijacija
Podoblasti	Medijacija u radnim sporovima
Metodologija	Interaktivno predavanje. Grupne vježbe. Plenarna diskusija.
Broj učesnika	10 – 15 (za sve treninge 6 sati treninga,tj. 8 sa pauzama u jednom danu, a za grupu od 15-20,dva dana)
Trener	VSS društvenog smjera sa iskustvom u predmetnoj temi.
Napomena	Medijacija u radnim sporovima. Koraci u procesu medijacije. Struktura postupka. Razrješenje spora.

Oblast	Medijacija
Podoblasti	Medijacija u krivičnim postupcima
Metodologija	Interaktivno predavanje. Grupne vježbe. Plenarna diskusija.

Broj učesnika	10 – 15 (za sve treninge 6 sati treninga,tj. 8 sa pauzama u jednom danu, a za grupu od 15-20,dva dana)
Trener	VSS društvenog smjera sa iskustvom u predmetnoj temi.
Napomena	Medijacija u krivičnim postupcima. Koraci u procesu medijacije. Struktura postupka. Razrješenje spora.

Oblast	Medijacija
Podoblasti	Medijacija u upravnim sporovima
Metodologija	Interaktivno predavanje. Grupne vježbe. Plenarna diskusija.
Broj učesnika	10 – 15 (za sve treninge 6 sati treninga,tj. 8 sa pauzama u jednom danu, a za grupu od 15-20,dva dana)
Trener	VSS društvenog smjera sa iskustvom u predmetnoj temi.
Napomena	Medijacija u upravnim sporovima. Koraci u procesu medijacije. Struktura postupka. Razrješenje spora.